

საქართველოს მთავრობას

ადმინისტრაციული საჩივრის ავტორი:

ასოციაცია მწვანე ალტერნატივას

აღმასრულებელი დირექტორის ნინო გუჯარაიძის,

მისამართი: თბილისი, 0179, ფალიაშვილის 27/29, II სართული

ტელ.: +995 32 292 773; ფაქსი: + 995 32 223 874

ფიზიკური პირის: ირინა ღამბაშიძის

მისამართი: ბროსეს ქ. 2 0108 თბილისი

ადმინისტრაციული საჩივარი

გასაჩივრებული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი:

საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 5 ივლისის № 03/108 ბრძანება.

ადმინისტრაციული საჩივრის მოთხოვნა:

ბათილად იქნეს ცნობილი საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 5 ივლისის № 03/108 ბრძანება.

გარემოებანი, რომელსაც ეფუძნება საჩივრის მოთხოვნა:

გარემოება #1.

საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 5 ივლისის № 03/108 ბრძანებით საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 60¹ და 62-ე მუხლებისა და საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 28 მაისის №03/82 ბრძანებით შექმნილი ბოლნისის მუნიციპალიტეტის დაბა საყდრისის უძველესი სამთამადნო მრეწველობის ძეგლთან დაკავშირებული საკითხების შემსწავლელი კომისიის დასკვნის საფუძველზე, საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის 2006 წლის 30 მარტის №3/133 ბრძანების დანართში უკანონოდ ასახული „საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადაროს“ დანართიდან ამოღების მიზნით:

1. ბათილად იქნა ცნობილი „საქართველოს სსრ 1977 წლის კანონის ისტორიისა და კულტურის ძეგლების დაცვისა და გამოყენების შესახებ“ მოქმედების პერიოდში ისტორიისა და კულტურის ძეგლებად გამოცხადებული ობიექტებისათვის კულტურის უძრავი ძეგლის სტატუსის მინიჭების შესახებ“ საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის 2006 წლის 30 მარტის №3/133 ბრძანების (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 27.04.2006 წ. , №9; ნაწ. IV; გვ.49) დანართის რიგითი №2042 (საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადარო, ბოლნისის მუნიციპალიტეტი).
2. ამ ბრძანების შესრულების უზრუნველსაყოფად, დაევალა სამინისტროს კულტურული მემკვიდრეობის სტრატეგიის, ორგანიზაციების კოორდინაციისა და ნებართვების დეპარტამენტს (ბ. მაცაბერიძე) და სამინისტროს იურიდიულ დეპარტამენტს (თ. ჩიხრაძე) უზრუნველყონ

საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციისათვის წარსადგენი, საქართველოს პრეზიდენტის 2006 წლის 7 ნოემბრის №665 ბრძანებულებაში ცვლილებისათვის საჭირო, შესაბამისი დოკუმენტაციის მომზადება 3 დღის ვადაში.

3. სამინისტროს კულტურული მემკვიდრეობის სტრატეგიის, ორგანიზაციების კოორდინაციისა და ნებართვების დეპარტამენტს (ბ. მაცაბერიძე) დაევა საყდრისი-ყაჩაღიანის არქეოლოგიურ ზონაში არსებული, კულტურული მემკვიდრეობის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი ობიექტებისათვის კულტურული მემკვიდრეობის მოძრავი ძეგლის სტატუსის მინიჭებისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება.
4. სამინისტროს იურიდიულ დეპარტამენტს (თ. ჩიხრაძე) დაევა სათანადო სამუზეუმო სივრცის შესაქმნელად და ამ სივრცეში საყდრისი-ყაჩაღიანის არქეოლოგიურ ზონაში მოპოვებული კულტურული მემკვიდრეობის მოძრავი ძეგლების გადასატანად კომპანია „RMG“-სა და სამინისტროს შორის გასაფორმებელი ხელშეკრულების პროექტის მომზადება.
5. საყდრისი-ყაჩაღიანის არქეოლოგიური ობიექტის შესწავლა განხორციელდეს 2013 წლის 15 სექტემბრამდე.

მტკიცებულება:

დანართი 1. საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 5 ივლისის № 03/108 ბრძანება.

გარემოება # 2.

საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 28 მაისის #03/82 ბრძანებით შეიქმნა კომისია ბოლნისის მუნიციპალიტეტის დაბა საყდრისის უძველესი სამთამანდო მრეწველობის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლისათვის სტატუსის მინიჭების დოკუმენტაციის შესწავლისა და მისი გადატანისათვის საჭირო რეკომენდაციების შემუშავების მიზნით. აღნიშნული ბრძანებით ცალსახადაა დადასტურებული, რომ ამ კომისიის შექმნის მიზანია „საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადაროს“ კულტურის ძეგლისთვის სტატუსის მინიჭების დოკუმენტების შესწავლა და შესწავლის შედეგებისაგან დამოუკიდებლად, მისი გადატანისათვის საჭირო რეკომენდაციების შემუშავება.

კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს ვებ-გვერდზე 2013 წლის 16 ივლისის (გასაჩივრებული აქტის გამოცემიდან 11 დღის შემდეგ) გამოქვეყნდა სამინისტროს განცხადება, რომელშიც განმარტებულია 2013 წლის 5 ივლისის მინისტრის №03/108 ბრძანების გამოცემის საფუძველი. კერძოდ, განცხადებაში აღნიშნულია: „კომპანია “RMG“-ის 2013 წლის 26 აპრილის №034/13 განცხადების საფუძველზე, საქართველოს მთავრობის ინიცირებითა და საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 28 მაისის №03/82 ბრძანებით შეიქმნა „ბოლნისის მუნიციპალიტეტის დაბა საყდრისის უძველესი სამთამანდო მრეწველობის ძეგლთან დაკავშირებული საკითხების შემსწავლელი კომისია“, რომელსაც დაევა აღნიშნული ობიექტისათვის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსის მინიჭების დოკუმენტაციის შესწავლა“.

უნდა აღინიშნოს, რომ 2013 წლის 28 მაისის №03/82 ბრძანების თანახმად, კომისიის შექმნის მიზანი არა მხოლოდ „ობიექტისათვის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსის მინიჭების დოკუმენტაციის შესწავლა“, არამედ ძეგლის გადატანისათვის საჭირო რეკომენდაციების შემუშავება

იყო. ამასთან კულტურის და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს მიერ მოყვანილი არცერთი დოკუმენტი არ შეიძლება და გამხდარიყო ობიექტისათვის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსის მინიჭების დოკუმენტაციის შესწავლისა და მითუმეტეს, ძეგლის გადატანისათვის კომისიის შექმნის საფუძველი:

1. „კომპანია “RMG”-ის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის, ზურაბ ქუთელიას მიერ საქართველოს პრემიერ-მინისტრისათვის კომპანიის პრობლემების მოგვარების თხოვნით, 2013 წლის 26 აპრილს გაგზავნილი წერილი №034/13 .

წერილში აღნიშნულია: „2004 წელს საბადოს კონტურის ფარგლებში, გეოლოგიურ სამუშაოთა ჩატარებისას, ნაპოვნი იქნა ძველი სამთო გამონამუშევრები (გვირაბები), რომელთაც 2006 წელს მიენიჭა ეროვნული მნიშვნელობის კულტურის ძეგლის კატეგორია. ამასთან სრულიად იგნორირებულ იქნა ის ფაქტი, რომ აღნიშნული ობიექტი მდებარეობდა უკვე ლიცენზირებულ საბადოზე. ზემოაღნიშნული გარემოება შეუძლებელს ხდის საყდრისის საბადოს უდიდესი ნაწილის დამუშავებას, რაც მინიმუმამდე ამცირებს საბადოს ეკონომიკური მნიშვნელობას და სერიოზულ ზიანს აყენებს როგორც სახელმწიფოს, ასევე ინვესტორის ინტერესს“. აღსანიშნავია, რომ არც ეროვნული და არც საერთაშორისო კანონმდებლობა არ უშვებს ეკონომიკური სარგებლის მიზნით ობიექტის არქეოლოგიური ღირებულების უგულებელყოფას; პირიქით, როგორც ეროვნული და ასევე, საერთაშორისო კანონმდებლობა ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს ავალდებულებს დაიცვან და მოუფრთხილდნენ კულტურულ მემკვიდრეობას (წიაღის შესახებ საქართველოს კანონი, კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ საქართველოს კანონი, არქეოლოგიური მემკვიდრეობის დაცვის ევროპული კონვენცია¹, საზოგადოებისათვის კულტურული მემკვიდრეობის მნიშვნელობის შესახებ ევროპის საბჭოს კონვენცია² და ა.შ.). ამდენად, ძეგლისათვის სტატუსის მინიჭებისას კომპანიის ეკონომიკური ინტერესების უგულებელყოფაზე მსჯელობა ყოველგვარ საფუძველსაა მოკლებული.

გარდა ამისა, საყდრისის საბადოზე „კომპანია “RMG”-ის წიაღით სარგებლობის მოქმედი ლიცენზიის ვადა იწურება 2014 წლის 14 აპრილს. საყდრისის საბადოზე კომპანია საქმიანობის გაგრძელებას შეძლებს 2012 წლის 29 თებერვალს სსიპ - ბუნებრივი რესურსების სააგენტოს მიერ ჩატარებულ აუქციონზე 110.5 მილიონ ლარად მოპოვებული ლიცენზიის ფარგლებში. თუკი, 2006 წელს, როგორც წერილშია აღნიშნული, ძეგლის სტატუსის მინიჭებამ ზიანი მიაყენა კომპანიის ინტერესს, ახალი ლიცენზიის შექმნისას კომპანია სრულიად იყო ინფორმირებული სალიცენზიო ფართობზე ძეგლის არსებობის შესახებ, თუმცა არ შეუკავებია თავი ლიცენზიის შექმნისაგან. ამდენად, უსაფუძვლია „კომპანია “RMG”-ის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის, ზურაბ ქუთელიას მცდელობა დაარწმუნოს საქართველოს პრემიერ-მინისტრი კომპანიის უფლებების შელახვაში. კომპანიის შეთავაზება კი ძეგლის გადატანის თაობაზე, იმისათვის რომ კომპანიამ შეძლოს ძეგლის ტერიტორიაზე წიაღით სარგებლობა სრულიად კანონსაწინააღმდეგოა, რადგან კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ საქართველოს კანონის 26-ე მულის თანახმად:

¹ საქართველო შეუერთდა საქართველოს პარლამენტის 2000 წლის 23 თებერვლის N 158 დადგენილებით;

² დამტკიცებულია საქართველოს პრეზიდენტის 2010 წლის 6 ოქტომბრის N 813 ბრძანებულებით

1. უძრავი ძეგლის ან მისი ნაწილის დაშლა დასაშვებია მხოლოდ ძეგლზე ამ კანონით დაშვებული სამუშაოების (რეკონსტრუქციის) ფარგლებში და ძეგლის აღდგენის პირობით;
2. უძრავი ძეგლის ან მისი ნაწილის გადაკეთება დასაშვებია მხოლოდ ძეგლის ადაპტაციის ინტერესებიდან გამომდინარე, თუ ეს არ გამოიწვევს ძეგლის დაზიანებას ან მისი ისტორიულ-კულტურული ღირებულების შემცირებას;
3. უძრავი ძეგლის ან მისი ნაწილის გადაადგილება დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დაუძლეველი ძალის მოქმედების შედეგად არსებობს ძეგლის გამოუსწორებელი დაზიანების ან განადგურების საფრთხე; და არსებობს მისი გადაადგილების მომეტებული საჯარო ინტერესი, გარდა ეროვნული მნიშვნელობის ძეგლებისა.
4. უძრავი ძეგლის გადაადგილება დასაშვებია მხოლოდ თავდაპირველ გარემოსთან შეძლებისდაგვარად მიმსგავსებულ გარემოში, ავთენტიკური მასალის გამოყენებით მისი რეკონსტრუქციის გზით, თავდაპირველი სახით აღდგენის პირობით;
5. აკრძალულია მოძრავი ძეგლის გადაკეთება ან დანაწევრება, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ეს აუცილებელია ძეგლის შენარჩუნებისათვის ან რეაბილიტაციისათვის.

საყდრისის უძველესი სამთამადნო მრეწველობის უძრავი ძეგლის მასშტაბიდან და ეროვნული მნიშვნელობის ძეგლის სტატუსიდან გამომდინარე ძეგლის გადატანა დაუშვებელი იყო კანონით დადგენილ ყველა ზემოთჩამოთვლილ შემთხვევაში.

აღსანიშნავია, რომ „კომპანია “RMG”-ის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარეს თავის წერილში არ დაუყენებია ეჭვქვეშ 2006 წელს ძეგლისათვის სტატუსის მინიჭების კანონიერება. მეტიც, კომპანიის მიერ გარემოს დაცვის სამინისტროსათვის წარდგენილ ანგარიშებში წლების განმავლობაში მიუთითებდა ძეგლის ღირებულებასა და აღმოჩენის ფასეულობაზე ქვეყნისათვის. კომპანია “RMG GOLD”-ის ვებ-გვერდზე³ კი, დღესაც განთავსებულია შემდეგი ინფორმაცია: „2004-2007 წწ მცირე კავკასიონზე, საქართველოს სამხრეთ პროვინცია ქვემო ქართლში, ადგილ საყდრისის სენსეაციურმა აღმოჩენამ საქართველო იმ უძველესი ოქროს მწარმოებელი წვეყნის გვერდით დააყენა, როგორც ეგვიპტეა, სადაც მადნეული ოქროს მოპოვება სამთო წესით ხდებოდა. თუკი აქამდე ცნობილი იყო, რომ ბრინჯაოს ხანის ადრეული პერიოდი ოქროს მოპოვება რეცხვით იწარმოებოდა, ახლა უკვე ცხადი გახდა, რომ ძვ. წ. III ათასწ. დასაწყისში ოქროს მოპოვების ტექნოლოგიაში უფრო შრომატევადი პროცესი ფიქსირდება, ვიდრე მდინარეში მისი რეცხვაა. დღევანდელი არქეოლოგიური მონაცემების საფუძველზე საქართველოში ოქროს მოპოვება პირდაპირ სამთო წესით დაიწყო. ამდენად ცოდნა იმისა, თუ როგორ და რა მეთოდებით შეიძლებოდა ძვ.წ. IV- III ათასწ. მიჯნაზე, ოქროს შემცველი ძარღვის პოვნა და მისი მოპოვება, ამყარებს მოსაზრებას, რომ უძველესი სამთოელები უკვე IV ათასწლეულში სრულად ფლობდნენ ოქროს წარმოების რთულ ტექნოლოგიებს...“.

ამდენად, „კომპანია “RMG”-ის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის წერილი რა მიზეზით გახდა „ობიექტისათვის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსის მინიჭების დოკუმენტაციის შესწავლის“ კომისიის შექმნის საფუძველი გაუგებარია.

2. საქართველოს მთავრობის ინიციატივა

³ <http://www.quartzite.ge/> განყოფილება „ზოგადი ინფორმაცია“ – „საქართველოს ოქრო“

კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს ვებ-გვერდზე 2013 წლის 16 ივლისს გამოქვეყნებული განცხადების თანახმად, კომისიის შექმნის ერთ-ერთი საფუძველი იყო საქართველოს მთავრობის ინიციატივა, თუმცა არც სამინისტროს მიერ გამოქვეყნებულ დოკუმენტებში და არც ასოციაცია „მწვანე ალტერნატივა“-ს მოთხოვნის საფუძველზე სამინისტროს მიერ მოწოდებულ დოკუმენტებში არ მოიპოვება საქართველოს მთავრობის ინიციატივის არსებობის დამადასტურებელი მტკიცებულება.

მხოლოდ საქართველოს პრემიერ-მინისტრისათვის კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის მიერ 2013 წლის 8 ივლისს გაგზავნილი წერილიდან #01/13-2685 (დანართი #7.) შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ მინისტრმა საქართველოს მთავრობის ინიციატივად განიხილა პრემიერ მინისტრის 2013 წლის 1 მაისის წერილი #14962, რომლითაც პრემიერ-მინისტრმა კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის განხილვისა და შემდგომი რეაგირების მიზნით გადაუგზავნა „კომპანია “RMG”-ის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის, ზურაბ ქუთელიას მიერ საქართველოს პრემიერ-მინისტრისათვის კომპანიის პრობლემების მოგვარების თხოვნით, 2013 წლის 26 აპრილს გაგზავნილი წერილი №034/13. გაურკვეველი მიზეზით, საკითხის განხილვა და შემდგომი რეაგირება, კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრმა არა კომპანიის თხოვნის კანონიერების შესწავლით, არამედ ძეგლისათვის სტატუსის მინიჭების კანონიერების შესწავლისა და (სტატუსის მინიჭების კანონიერებისაგან დამოუკიდებლად) ძეგლის გადატანის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავებისათვის კომისიის შექმნით უზრუნველყო. მით უფრო, რომ სამინისტრო ინფორმირებული იყო RMG Gold-ის მიერ კანონის მოთხოვნის დაღვევისა და ძეგლის ხელყოფის ფაქტების შესახებ.

მტკიცებულება:

დანართი 2. საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 28 მაისის #03/82 ბრძანება;

დანართი 3. კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს 2013 წლის 16 ივლისის განცხადება;

დანართი 4. „კომპანია “RMG”-ის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის, ზურაბ ქუთელიას მიერ საქართველოს პრემიერ-მინისტრისათვის 2013 წლის 26 აპრილს გაგზავნილი წერილი №034/13;

დანართი 5. ამონარიდები გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში წარდგენილი 2007, 2008, 2009 და 2010 წლის საინფორმაციო გეოლოგიური ანგარიშებიდან;

დანართი 6. RMG GOLD-ის ვებ-გვერდზე განთავსებული ინფორმაცია;

დანართი 7. საქართველოს პრემიერ-მინისტრისათვის კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის მიერ 2013 წლის 8 ივლისის გაგზავნილი წერილი #01/13-2685;

დანართი 8. პრემიერ მინისტრის 2013 წლის 1 მაისის წერილი # 14962.

დანართი 9. საქართველოს ეროვნული მუზეუმის არეოლოგიური ცენტრის უფროსის, ზურაბ მახარაძის 2013 წლის 21 თებერვლის #01/01-200 წერილი საქართველოს კულტურის მინისტრის პირველ მოადგილეს, ქალბატონ მარინე მიზანდარს.

გარემოება # 3.

„საქართველოს სსრ 1977 წლის კანონის ისტორიისა და კულტურის ძეგლების დაცვისა და გამოყენების შესახებ“ მოქმედების პერიოდში ისტორიისა და კულტურის ძეგლებად გამოცხადებული ობიექტებისათვის კულტურის უძრავი ძეგლის სტატუსის მინიჭების შესახებ“ საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის 2006 წლის 30 მარტის №3/133 ბრძანების ნაწილის ბათილად ცნობის თაობაზე“ საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013

წლის 5 ივლისის № 03/108 ბრძანება, ამავე ბრძანების თანახმად, გამოიცა საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 28 მაისის №03/82 ბრძანებით შექმნილი ბოლნისის მუნიციპალიტეტის დაბა საყდრისის უძველესი სამთამადნო მრეწველობის ძეგლთან დაკავშირებული საკითხების შემსწავლელი კომისიის დასკვნის საფუძველზე.

საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს მიერ მოწოდებული დასკვნა (არ არის დათარიღებული, ამდენად უცნობია როდის მომზადდა, მრავალ უზუსტობას და ფაქტების არასწორ ინტერპრეტაციას შეიცავს. მსჯელობა ხშირად წინააღმდეგობრივია, ტენდენციურია და სცილდება კომისიის კომპეტენციას:

1. წინამდებარე დასკვნის 1-ლი თავის თანახმად, ძეგლის შესაბამისი დეტალური არქეოლოგიური კვლევა არ ჩატარებულა, კვლევის სანებართვო დოკუმენტაცია და ოფიციალური ანგარიშები არ ყოფილა კომისიისათვის მიწოდებული, ხაზგასმით აღნიშნულია, რომ 2004-2005 წლების არეოლოგიური ექსპედიციის ანგარიშების არსებობა ვერ დასტურდება. თუმცა, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, არქეოლოგიური კვლევების ჩატარების ფაქტს წლების განმავლობაში აღიარებდა საყდრისის საბადოზე წიაღით სარგებლობის უფლების მქონე კომპანია. ასევე, კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს მიერ გამოქვეყნებული ერთ-ერთი დასკვნის თანახმად, ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატებსა და აკადემიურ დოქტორებს, ნ. შეყრილაძეს და რ. მიხელსონს შესაფასებლად გადაეცათ საყდრისის საბადოს ფარგლებში ჩატარებული არეოლოგიური კვლევის მასალები, მათ შორის - ირ. ღამბაშიძე, თ შტოლნერი და სხვ. - ოქრო სამხრეთ-აღმოსავლეთ საქართველოში, სამთო არქეოლოგიური გათხრები საყდრისში, 2005 წლის ანგარიში. ასევე, საყურადღებოა საქართველოს არქეოლოგიური კომისიის მიერ კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროსთან შეთანხმებით, ქალბატონი ირინე ღამბაშიძის სახელზე 2005 წლის 16 მაისს გაცემული ნებართვის ასლი, რომელიც კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროში უნდა ინახებოდეს.

დასკვნაში აღნიშნულია, რომ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ოფიციალური ცნობის მიხედვით საყდრისის არქეოლოგიურ ობიექტზე 2004-2005 წ.წ. ჩატარებული არეოლოგიური ექსპედიციის ანგარიშები არ მოიპოვება აკადემიის მთავარ არქივში. ხსენებული ანგარიშები, ასევე ოფიციალური ცნობით, არ მოიპოვება არც კულტურის სამინისტროში და არც საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოში. გაურკვეველი მიზეზებით არ მოხდა დოკუმენტაციის საქართველოს ეროვნული მუზეუმისაგან გამოთხოვა, მიუხედავად იმისა, რომ კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო ინფორმირებული იყო რომ, საკვლევ ტერიტორიაზე კვლევებს სწორედ საქართველოს ეროვნული მუზეუმი ატარებდა. გარდა, ამისა სამინისტროში წარდგენილი იყო საქართველოს ეროვნული მუზეუმის არქეოლოგიის ცენტრის უფროსის, ზ. მახარაძის 2013 წლის 11 ივნისის წერილი, რომელშიც დეტალურად აღწერილია ძეგლის არქეოლოგიური კვლევისათვის ჩატარებული სამუშაო და არსებული სიტუაცია. წერილში, ასევე, გამოთქმულია საქართველოს ეროვნული მუზეუმის არქეოლოგიის ცენტრის მზაობა ითანამშრომლოს კულტურის სამინისტროსთან, რათა კომისიისათვის მიწოდებული ყოფილიყო ობიექტური მონაცემები ძეგლის შესახებ, რომელიც დაფუძნებულია მრავალწლიან საერთაშორისო მეცნიერულ კვლევებზე. არც კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ და არც მინისტრის ბრძანებით

შექმნილმა კომისიამ არ ისარგებლა ეროვნული მუზეუმის არქეოლოგიის ცენტრის შეთავაზებით, ხოლო კომისიამ დასკვნაში დაწერა რომ არქეოლოგიური კვლევები არ ჩატარებულა.

2. არსებული კვლევების სათანადოდ მოძიების გარეშე კომისიამ დაასკვნა, რომ (დასკვნის მე-3 თავი) „იმდენად, რამდენადაც 2006 წელს არ არსებობდა არავითარი საფუძველი ე.წ. „უძველესი მაღაროს“ ძეგლად გამოცხადებისა, რადგანაც ასეთი ობიექტი არც ცნობილი იყო და არც დადასტურებული, მისი ძეგლად გამოცხადება მოხდა იმ დროისათვის მოქმედი „კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის შესახებ“ კანონით, აგრეთვე ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით დაწესებული ნორმებისა და პროცედურების უხეშად დარღვევით, რაზეც არსებობს კომისიის დასკვნა (კომისიის ოქმი #1 30.05.2013)“. აღსანიშნავია, რომ სამინისტროს მიერ მოწოდებულ დოკუმენტაციაში არ არის წარმოდგენილი კომისიის დასკვნა. წარმოდგენილია მხოლოდ კომისიის 2013 წლის 30 მაისის სხდომის ოქმი, რომელზეც მოისმინეს თ. ჩიხრაძის მოხსენება სამინისტროს იურიდიული დეპარტამენტის მიერ ძეგლის სტატუსის მინიჭებასთან დაკავშირებული საკითხების შესწავლის შედეგების თაობაზე. ოქმს არ ახლავს დასკვნის არსებობისა და მოხსენებაში მოყვანილი ფაქტების დამადასტურებელი რაიმე მტკიცებულება.

3. მიუხედავად იმისა, რომ დასკვნის 1-ელ თავში საუბარია არქეოლოგიური კვლევებისა და ძეგლის ღირებულების დასაბუთების არ არსებობაზე, დასკვნის მე-4 თავში აღნიშნულია, რომ „არქეოლოგიური თვალსაზრისით უძველესი ოქროს მაღაროს დასაბუთება არ არის დამაჯერებელი და შეიცავს არაერთ მნიშვნელოვან და სერიოზულ ხარვეზს“. აღნიშნულიდან უნდა ვივარაუდოთ, რომ გარკვეული კვლევები მაინც იყო კომისიის მიერ განხილული, თუმცა არ არის მითითებული თუ რა კვლევებზეა საუბარი.

4. დასკვნის მე-6 თავში „ძეგლის არსებულ სტატუსთან შესაბამისობა გეოლოგიური თვალსაზრისით“ წარმოდგენილია კომისიის მთავრი არგუმენტი, რომელიც გახდა საყდრისის უძველესი მაღაროსათვის სტატუსის მოხსნის საფუძველი - კერძოდ, დასკვნაში აღნიშნულია, რომ საყდრისის საბადოს, მათ შორის ყაჩაღიანის უბნის მადნები ძირითადად ღარიბია, ოქროს დაბალი ან საშუალო შემცველობით. ხილული ოქრო დღემდე ცნობილი არ არის, საყდრისის საბადოს ყაჩაღიანის უბანზე შეიძლება ადგილი ჰქონოდა მხოლოდ სპილენძის და არა ოქროს მოპოვებას. ამიტომ „საყდრისის უძველესი ოქროს მაღარო“ სინამდვილეში ჩვეულებრივი ძველი სპილენძის მაღაროა, რომელიც მრავლად არის დაფიქსირებული საქართველოში და არ წარმოადგენს უნიკალურ მოვლენას. დასკვნაში არ არის მითითებული რა კვლევებსა და მონაცემებს დაეყრდნო კომისია ზემოთმოყვანილი მოსაზრების გამოთქმისას, აღნიშნული თავი სრულად ეყრდნობა კომისიის წევრების, ა. თვალჭრელიძისა და ო. ქუცნაშვილის მიერ მომზადებულ დასკვნას, რომელიც თავის მხრივ ძეგლთან მიმართებაში განხილულ ყველა საკითხში ეყრდნობა იგივე ა. თვალჭრელიძის სხვადასხვა დროის გამოცემებს და მოსაზრებებს, რაც დასკვნის სანდოობაში ეჭვის შეტანის საფუძველს იძლევა, ხოლო სხვა გამოცემებზე დაყრდნობით მოყვანილი დასკვნები ეჭვის გაძლიერების საბაზს იძლევა. ასე მაგალითად, დასკვნის მე-6 გვერდზე მოყვანილია შემდეგი სახის მტკიცება: „არეოქოლოგიური ძეგლი „საყდრისის უძველესი ოქროს მაღარო“ სინამდვილეში ასეთს არ წარმოადგენს, არამედ არის ჩვეულებრივი ადრე ბრინჯაოს ხანის სპილენძის მომპოვებელი მაღარო, რომელიც მრავლად არის გავრცელებული საქართველოს ტერიტორიაზე¹⁵“. ამ წინადადების წყაროდ მითითებულია შემდეგი : I gambashidze, A Hauptmann, R. Slotta and Uyalcin (eds.), Georgien Schatzte aus dem Land des Goldenen Vlies. Bohum, 2001. გარდა იმისა,

რომ 2006 წელს ძეგლად აღიარებულ ობიექტზე მსჯელობისას მოყვანილია 2001 წლის ანგარიში, წარმოდგენილი მოსაზრება არ ეკუთვნის გამოცემის ავტორებს.

კომისიამ არ განიხილა კვარციტისა და მადნეულის (აჟამად RMG) საინფორმაცია გეოლოგიური ანგარიშები, რომელსაც კომპანიები ყველწლიურად წარადგენენ ლიცენზიის გამცემ უწყებაში და რომელიც ადასტურებს რომ საყდრისის საბადოზე ოქროს მნიშვნელოვანი მარაგებია, რაც ეწინააღმდეგება დასკვნაში მოცემულ მოსაზრებას და წარმოადგენს იმის მტკიცებულებას, რომ საყდრისის ნამდვილად არის ოქროს საბადო.

5. კომისიის დასკვნის მე-7 თავში მოყვანილი ინფორმაცია ადასტურებს, რომ კომისიამ განიხილა საკითხი, რომელიც მის კომპეტენციას სცილდებოდა. კერძოდ, ძეგლის, როგორც ტურისტული ობიექტის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის შესაძლებლობა. აღსანიშნავია, რომ ძეგლის ტურისტულ ობიექტად გამოყენების შესაძლებლობა არანაირად არ უკავშირდება ძეგლის არეოლოგიურ ღირებულებას. არქეოლოგიური მემკვიდრეობის დაცვის ევროპული კონვენციის⁴, ლა, ვალეტა – 16.01.1992 მე-2 მუხლის თანახმად, თითოეული მხარე ვალდებულია ჩამოაყალიბოს, ყოველი სახელმწიფოსათვის შესაფერისი საშუალებები, არქეოლოგიური მემკვიდრეობის დაცვის იურიდიული სისტემა, რომელიც ითვალისწინებს არქეოლოგიური ნაკრძალების შექმნას, თუნდაც ძეგლების ხილული ნიშნების გარეშე, მიწის ზედაპირზე თუ წყალში, მომავალი თაობებისათვის შესასწავლი მატერიალური მასალის კონსერვაციის მიზნით. პირიქით, იმავე კონვენციის მე-5 მუხლის თანახმად, სამინისტრო ვალდებულია, უზრუნველყოს, რომ არქეოლოგიური ადგილების მნახველისათვის გახსნა და განსაკუთრებით მრავალრიცხოვანი მნახველის მიღების მოწყობა, ზიანს არ აყენებდეს ამ ადგილების და მათი გარემოს არქეოლოგიურ და მეცნიერულ ხასიათს.

6. კომისიამ იმსჯელა საკითხზე, რომელიც არ შედიოდა მის კომპეტენციაში. კომისიის საბოლოო დასკვნის მე-8 თავიდან და კულტურისა და ძეგლთა თავის სამინისტროს მიერ მოწოდებული გარემოს ეროვნული სააგენტოს უფროსის 2013 წლის 27 ივნისის წერილიდან ირკვევა, რომ კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ გარემოს ეროვნული სააგენტოს სთხოვა მოსაზრების წარდგენა შპს RMG Gold-ის „საყდრისი-ყაჩაღიანის“ სალიცენზიო ობიექტზე საბადოს დამუშავების შეჩერების შემთხვევაში, საინჟინრო-გეოდინამიკური სიტუაციის და გარემოს დაბინძურების შესაძლო გართულებებზე. აღსანიშნავია, რომ წიაღით სარგელობის შეჩერებისა და მისი ეკოლოგიური შედეგები საკითხი არათუ კომისიის, არამედ საერთოდ კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს კომპეტენციას სცდება.

გარდა იმისა, რომ კომისიას საერთოდ არ უნდა განეხილა აღნიშნული საკითხი, გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ ვიზუალური დათვალიერების შედეგად მომზადებული მოსაზრება (და არა დასკვნა, როგორც ეს მითითებული კომისიის საბოლოო დასკვნაში) კომისიამ ტენდენციურად არასწორი დასკვნების მისაღებად გამოიყენა. კერძოდ, გარემოს ეროვნული სააგენტოს მოსაზრებაში აღნიშნულია, „ვიზუალურმა დათვალიერებამ გვიჩვენა, რომ ზემოაღწერილ უბანზე სამუშაოების შეჩერება, რეკულტივაციის გაუტარებლად, უპირობოდ გამოიწვევს პროცესების მკვეთრ გაუარესებას, რასაც შედეგად მოჰყვება ფერდობის სრული დეგრადაცია. მოხდება ნაშალი გრუნტის ინტენსიური ჩარეცხვა

⁴ საქართველო შეუერთდა საქართველოს პარლამენტის 2000 წლის 23 თებერვლის N 158 დადგენილებით

უსახელო მდინარეში და არ გამოვრიცხავთ უხვი ატოსფერული ნალექის მოსვლის შემთხვევაში, უსახელო მდინარის კალაპოტის გადაკეტვას, შემდგომში ღვარცოფული ნაკადის ფორმირებით. რაც შეეხება ლიცენზირებული ობიექტის ოთხ უბანს, სადაც გაყვანილია დროებითი მოსისავლელი გზები, მათ არსებულ მდგომარეობაში დატოვებამ, შესაძლებელია გამოიწვიოს ფერდობული პროცესები.

საბადოს ტერიტორიაზე დაწყებული საექსპლუატაციო სამუშაოების (მათ შორის გადახსნის, გამოსატუტი მოედნების მშენებლობის, მისასვლელი გზების გაყვანის ინფრასტრუქტურის მოწყობის და სხვა) შეწყვეტის შემთხვევაში იმთავითვე შეიძლება ითქვას, რომ მივიღებთ გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების არაკონტროლირებად ეფექტებს, რომლებიც უკავშირდებიან გადახსნილი კარიერიდან მძიმე მეტალებით დაბინძურებული ჩამდინარე წყლების წარმოქმნას, ამტვერებასა და სხვა არაპროგნოზირებად ფაქტორებს, რასაც შედეგად მოჰყვება გარემოს გარდაუვალი და მნიშვნელოვანი დეგრადაცია. სათანადო ღონისძიებების გატარების გარეშე სამუშაოს შეჩერებამ შესაძლებელია ეკოლოგიური კატასტროფა გამოიწვიოს“.

აღსანიშნავია, რომ წიაღის შესახებ საქართველოს კანონის მე-8 მუხლის, მე-5 პუნქტის თანახმად, „წიაღით სარგებლობის დასრულებისას ან წიაღით სარგებლობის სხვა მიზეზით შეწყვეტისას, თუ არ არსებობს წიაღით შემდგომი სარგებლობის პერსპექტივა, სარეკულტივაციო სამუშაოების ჩატარება ეკისრება წიაღით მოსარგებლეს, გარდა საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული შემთხვევებისა“. ამდენად, გაუგებარია, საერთოდ რატომ განიხილა გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ რეკულტივაციის გაუტარებლად სამუშაოების შეჩერების პერსპექტივა. გარდა ამისა, ეროვნული სააგენტოს მიერ მომზადებული მოსაზრების თანახმად, საკვლევ ოთხ უბანზე უკვე გაყვანილია დროებითი გზები და ჩატარებულია ძებნა-ძიებითი სამუშაოები, მეხუთე უბანზე კი მიმდინარეობს საექსპლუატაცია სამუშაოები, მათ შორის გამოსატუტი მოედნების მშენებლობა - რისი ნებართვაც RMG Gold-ს არ გააჩნია. შესაბამისად, ეროვნულ სააგენტოს უნდა დაეფიქსირებინა ტერიტორიაზე უკანონო ქმედებების ფაქტი და არ ემსჯელა ასევე, კანონის დარღვევით რეკულტივაციის გაუტარებლად სამუშაოების შეჩერების თაობაზე.

7. კომისიამ განიხილა ეკონომიკური საკითხები, რომლის კომპეტენცია კომისიის არცერთ წევრს გააჩნია. გაუგებარი საფუძველით შედარებულია ძეგლის ტურისტულ ობიექტად გადაქცევის შემთხვევაში ქვეყნის შემოსავლები და საყდრისის საბადოს დამუშავების შემთხვევაში 7-8 წლის განმავლობაში ქვეყნის ბიუჯეტში გასადახადების სახით შესული სავარაუდო თანხა. შეფასების სანდოობის დაბალ ხარისხზე მეტყველებს გაურკვეველი წყაროზე დაყრდნობით მოყვანილი შემოსავლებისა და დაგეგმილი ინვესტიციების ოდენობა, რომლის ვალდებულება არსად არის დაფიქსირებული. ასევე, დასკვნას არ ახლავს აღნიშნულის დამადასტურებელი რაიმე დოკუმენტი. გარდა, ამისა ეკონომიკური სარგებლიანობის დათვლისას არ არის გათვალისწინებული გარემოსთვის მიყვებული ზიანის მონეტარული ღირებულება საბადოს სრულად ათვისების შემთხვევაში და ეროვნული მნიშვნელობის სტატუსის მქონე ძეგლისათვის წიაღის მოპოვების საბაბით სტატუსის მოხსნისა და ძეგლის განადგურებით ქვეყნის საერთაშორისო იმიჯის შელახვით გამოწვეული შესაძლო ნეგატიური შედეგები.

საგულისხმოა, რომ ეკონომიკურ საკითხებზე კომისიამ არა მხოლოდ დასკვნის მიმოხილვით ნაწილში იმსჯელა, დასკვნით ნაწილში კომისია კვლავ გასცდა თავისი კომპეტენციის ფარგლებს და

სახელმწიფო ინტერესებზეც კი იმსჯელა. კომისიამ დაადგინა, რომ „დაუშვებელია საწარმოს ფუნქციონირების შემდგომი დაუსაბუთებელი, ხელოვნურად შეფერხება, რადგან ამგვარი მიდგომა სერიოზულად აზარალებს როგორც ადგილობრივ, ასევე სახელმწიფო ბიუჯეტს და პირდაპირ ეწინააღმდეგება სახელმწიფო ინტერესებს“.

8. კომისიის დასკვნების სანდოობას ეჭვქვეშ აყენებს:

1. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სსიპ საქართველოს სახელმწიფო სამხედრო სამეცნიერო-ტექნიკური ცენტრი „დელტას“ სსიპ გრიგოლ წულიკიძის სამთო ინსტიტუტის მიერ მომზადებული „მოსაზრებები საყდრისის ძველი მადაროს ისტორიული ძეგლის შესახებ“ .

2. საყდრისი ყაჩაღიანის უბნის უძველესი სამთამადნო ძეგლის შესახებ ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მინერალური ნედლეულის კავკასიის ინსტიტუტის მყარი წიაღისეულის განყოფილების გამგე, გეოლოგ.-მინერალოგიის მეცნ. დოქტორი, პროფესორი ვ.გელეიშვილისა და საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამოყენებითი გეოლოგიის დეპარტამენტის სრული პროფესორის ნ. ქაჯაიას დასკვნა .

3. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სსიპ საქართველოს სახელმწიფო სამხედრო სამეცნიერო-ტექნიკური ცენტრი „დელტას“ სსიპ ფერდინანდ თავაძის მეტალურგიისა და მასალათმცოდნეობის ინსტიტუტის მიერ მომზადებული „საყდრისი უძველესი მადაროს მადნური ქანების კვლევა“ .

აღნიშნული და ის გარემოება, რომ ძეგლისათვის სტატუსის მოხსნა საზოგადოებისათვის მხოლოდ მინისტრის შესაბამისი ბრძანების გამოქვეყნების შემდეგ გახდა ცნობილი, ხოლო გადაწყვეტილების საფუძვლების შესახებ კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ განცხადება მხოლოდ 2013 წლის 16 ივლისს (გასაჩივრებული აქტის გამოცემიდან 11 დღის შემდეგ) გამოაქვეყნა ადასტურებს იმ ფაქტს, რომ პროცესი დახურულად, დაინტერესებული საზოგადოების არათუ მონაწილეობის, არამედ ინფორმირების გარეშე წარიმართა, რითაც სამინისტრომ დაარღვია „საზოგადოებისათვის კულტურული მემკვიდრეობის მნიშვნელობის შესახებ“ ევროპის საბჭოს ჩარჩო კონვენციის (ფარო, 2005)⁵ ერთ-ერთი ფუძემდებლური პრინციპი, რომლის თანახმად ხელმომწერი მხარეები აღიარებენ, „რომ ყოველ ადამიანს აქვს უფლება, საკუთარი არჩევანით გამოიყენოს კულტურული მემკვიდრეობა, ამასთან პატივი სცეს სხვა ადამიანთა უფლებებსა და თავისუფლებებს, რაც კულტურულ ცხოვრებაში მონაწილეობის უფლების ერთ-ერთი ასპექტია, რომელიც აღიარებულია გაეროს ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციით (1948), და გარანტირებულია ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ საერთაშორისო აქტით (1966)“; და დარწმუნებული არიან „კულტურული მემკვიდრეობის განსაზღვრისა და რეგულირების ამჟამად მიმდინარე პროცესებში საზოგადოების ყველა წევრის ჩართვის აუცილებლობაში“.

კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ კონვენციის მე-7 მუხლის შესაბამისად, ხელი არ შეუწყო ყველა დაინტერესებული მხარის მოსაზრებების წარმოდგენას საყდრისის უძველესი მადაროს ღირებულების შესახებ მსჯელობისას; ასევე, სამინისტრომ გარდა იმისა, რომ არ შეიმუშავა უთანხმოებათა მოგვარების პროცედურა, რათა ობიექტურად გადაწყდეს ისეთი შემთხვევები, როდესაც სხვადასხვა თემა ერთი და იგივე კულტურულ მემკვიდრეობას განსხვავებულ ღირებულებას ანიჭებს, ამ კონკრეტულ შემთხვევაში არათუ იზრუნა უთანხმოების მოგვარებაზე, არამედ მიზანმიმართულად არ განიხილა განსხვავებული მოსაზრებები.

⁵ რატიფიცირებულია საქართველოს პარლამენტის მიერ 2001 წლის 2 აპრილს.

მტკიცებულება:

დანართი 10. საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 28 მაისის №03/82 ბრძანებით შექმნილი ბოლნისის მუნიციპალიტეტის დაბა საყდრისის უძველესი სამთამადნო მრეწველობის ძეგლთან დაკავშირებული საკითხების შემსწავლელი კომისიის დასკვნა;

დანართი 11: ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატისა და აკადემიურ დოქტორის, ნ. შეყრილაძეს და ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატისა და აკადემიურ დოქტორის რ. მიხელსონის დასკვნა

დანართი 12: საქართველოს არქეოლოგიური კომისიის მიერ კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროსთან შეთანხმებით, ქალბატონი ირინე ღამბაშიძის სახელზე 2005 წლის 16 მაისს გაცემული ნებართვის ასლი

დანართი 13: საქართველოს ეროვნული მუზეუმის არქეოლოგიის ცენტრის უფროსის, ზ. მახარაძის 2013 წლის 11 ივნისის წერილი

დანართი 14. ყაჩაღიანის უბნის ისტორიული მდაროს გეოლოგიური და საინჟინრო მომიხილვა, ა.თვალჭრელიძე და ო.ქუცნაშვილი.

დანართი 15: ამონარიდი მადნეულისა და კვარციტის 2010 და 2011 წლის საინფორმაციო გეოლოგიური ანგარიშიდან საყდრისის ოქრო-სპილენძის საბადოსთან დაკავშირებით

დანართი 16. გარემოს ეროვნული სააგენტოს უფროსის 2013 წლის 27 ივნისის წერილი

დანართი 17. სსიპ გრიგოლ წულიკიძის სამთო ინსტიტუტის დირექტორის, ნიკოლოზ ჩიხრაძის კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრისადმი გაგზავნილი წერილი # 07.01-10/119, 10.07.2013

დანართი 18. საყდრისი ყაჩაღიანის უბნის უძველესი სამთამადნო ძეგლის შესახებ ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მინერალური ნედლეულის კავკასიის ინსტიტუტის მყარი წიაღისეულის განყოფილების გამგე, გეოლ.-მინერალოგიის მეცნ. დოქტორი, პროფესორი ვ.გველეიშვილისა და საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამოყენებითი გეოლოგიის დეპარტამენტის სრული პროფესორის ნ. ქაჯაიას დასკვნა.

დანართი 19. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სსიპ საქართველოს სახელმწიფო სამხედრო სამეცნიერო-ტექნიკური ცენტრი „დელტას“ სსიპ ფერდინანდ თავაძის მეტალურგიისა და მასალათმცოდნეობის ინსტიტუტის მიერ მომზადებული „საყდრისი უძველესი მდაროს მადნური ქანების კვლევა“.

საჩივრის სამართლებრივი საფუძვლები

1. საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 16 ივლისის #197 დადგენილებით დამტკიცებული საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს დებულების 1.1 მუხლის თანახმად, საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო არის „საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად შექმნილი სამთავრობო დაწესებულება, რომელიც მოქმედი კანონმდებლობის საფუძველზე შეიმუშავებს ქვეყნის პოლიტიკას კულტურისა და კულტურული მემკვიდრეობის სფეროებში და კოორდინაციას უწევს მის განხორციელებას. ამავე დებულების 1.2 მუხლის თანახმად, სამინისტრო თავის საქმიანობას წარმართავს საქართველოს კონსტიტუციის, საქართველოს საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებისა და ამ დებულების შესაბამისად. დებულების 1.4 მუხლის მიხედვით, სამინისტრო ანგარიშვალდებულია საქართველოს მთავრობის

წინაშე და ასრულებს კანონით გათვალისწინებულ ან საქართველოს მთავრობისა და საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მიერ კანონის საფუძველზე დაკისრებულ ამოცანებს. მაშასადამე, საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს ზემდგომ ორგანოს სზაკ-ის 178-ე მუხლის მიხედვით წარმოადგენს საქართველოს მთავრობა, შესაბამისად ადმინისტრაციული საჩივარი წარმოდგენილია უფლებამოსილ ორგანოში, რომელიც არის საქართველოს მთავრობა.

2. საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო წარმოადგენს ადმინისტრაციულ ორგანოს სზაკ-ის 1.2 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტისა და მასზე ვრცელდება ამ კოდექსის დებულებანი.

3. სზაკ-ის 5.1 მუხლის თანახმად, ადმინისტრაციულ ორგანოს - საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს უფლება არ აქვს კანონმდებლობის მოთხოვნების საწინააღმდეგოდ განხორციელოს რაიმე ქმედება. მიგვაჩნია, რომ საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 5 ივლისის №03/108 ბრძანება გამოცემულია მოქმედი კანონმდებლობის უხეში დარღვევით, რის გამოც სზაკ-ის მე-60¹ მუხლის თანახმად ექვემდებარება ბათილად ცნობას შემდეგ გარემოებათა გამო:

4. გასაჩივრებული აქტი - საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 5 ივლისის №03/108 ბრძანება წარმოადგენს ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს თანახმად სზაკ-ის 2.1 მუხლის „დ“ ქვეპუნქტისა, ვინაიდან აღნიშნული აქტით განხორციელდა ბოლნისის მუნიციპალიტეტში არსებული კულტურის უძრავი ძეგლისათვის - საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადაროსათვის სტატუსის მოხსნა. კერძოდ, სადავო აქტით საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის 2006 წლის 30 მარტის №3/133 ბრძანების დანართში ასახული „საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადაროს“ დანართიდან ამოღების მიზნით ბათილად იქნა ცნობილი „ საქართველოს სსრ 1977 წლის კანონის ისტორიისა და კულტურის ძეგლების დაცვისა და გამოყენების შესახებ“ მოქმედების პერიოდში ისტორიისა და კულტურის ძეგლებად გამოცხადებული ობიექტებისათვის კულტურის უძრავი ძეგლის სტატუსის მინიჭების შესახებ“ საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის 2006 წლის 30 მარტის №3/133 ბრძანების (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე , 27.04.2006 წ. , №9; ნაწ. IV; გვ.49) დანართის რიგითი №2042 (საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადარო, ბოლნისის მუნიციპალიტეტი);

5. „კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის შესახებ“ 1999 წლის 25 ივნისის საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის „ლ“ ქვეპუნქტის (2006 წლის 30 მარტს მოქმედი კანონი) კულტურის უძრავი ძეგლი არის მატერიალური კულტურის ძეგლი ან მისი ნაწილი, რომელიც ისტორიულად, ფუნქციურად და კომპოზიციურად შერწყმულია გარემოსთან და რომლის გადაადგილება შეუძლებელია ან დაკავშირებულია რთულ საინჟინრო ღონისძიებებთან და გაუმართლებელია მეცნიერული, ეთიკური და სხვა თვალსაზრისით;

6. საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის 2006 წლის 30 მარტის №3/133 ბრძანება, რომლითაც „საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადარო“ შეტანილ იქნა უძრავი ძეგლების სახელმწიფო რეესტრში და მიენიჭა კულტურის უძრავი ძეგლის სტატუსი, წარმოადგენს აღმქურველ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს, ვინაიდან აღნიშნული აქტით

განხორციელდა საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადაროს აღჭურვა კულტურის უძრავი ძეგლის სტატუსით.

7. იმის გათვალისწინებით, რომ გასაჩივრებული საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 5 ივლისის № 03/108 ბრძანებით განხორციელდა „საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადაროსათვის“ კულტურის უძრავი ძეგლის სტატუსის მოხსნა, ადმინისტრაციულ ორგანოს ეკისრებოდა ვალდებულება აღნიშნული უფლებამოსილება განეხორციელებინა მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნათა სრული დაცვით. კერძოდ:

8 „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-17 მუხლის თანახმად ძეგლისათვის ძეგლის სტატუსის მოხსნა შესაძლებელია მხოლოდ საბჭოს შესაბამისი დასკვნის საფუძველზე (გარდა ამ კანონის VI თავით გათვალისწინებული შემთხვევებისა), იმ შემთხვევაში, თუ იგი განადგურდა ან ისე დაზიანდა, რომ დაკარგა ისტორიული ან კულტურული ღირებულება, რომლის აღდგენა შეუძლებელია, ან, მეცნიერული (მეთოდოლოგიური) კრიტერიუმებით, დაკარგა ის ძირითადი მახასიათებელი, რომლის გამოც მას მიენიჭა ძეგლის სტატუსი. მოცემულ შემთხვევაში ადმინისტრაციულ ორგანომ საერთოდ არ გამოიკვლია ძეგლისთვის ძეგლის სტატუსის მოხსნის ზემოაღნიშნული ნორმით დადგენილი წინაპირობების არსებობა და ისე მოუხსნა „საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადაროს“ კულტურის უძრავ ძეგლს სტატუსი არა საბჭოს, არამედ კომისიის დასკვნის საფუძველზე, რომელიც სპეციალურად შეიქმნა საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის 2013 წლის 28 მაისის #03/82 ბრძანების საფუძველზე და რომლის სათაურიდანაც ნათლად იკვეთება, რომ ამ კომისიის შექმნის მიზანია „საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადაროს“ კულტურის ძეგლისთვის სტატუსის მინიჭების დოკუმენტების შესწავლა და მისი გადატანისათვის საჭირო რეკომენდაციების შემუშავება. ამდენად, დადგენილი და დადასტურებულია, რომ კომისიას საერთოდ არ შეუსწავლია წარმოადგენდა თუ არა „საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადაროს“ კულტურის უძრავ ძეგლს, რითაც დაარღვია „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონის 15.1 მუხლი, რომლის თანახმადაც ობიექტისათვის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსის მინიჭების საფუძველია მისი ისტორიული ან კულტურული ღირებულება, დაკავშირებული მის სიძველესთან, უნიკალურობასთან ან ავთენტიკურობასთან. ამავე მუხლის მე-4 ნაწილი, რომლის თანახმად, თუ ვერ ხერხდება ობიექტის რაობის სრულყოფილი განსაზღვრა, ასევე როდესაც მის ისტორიულ ან კულტურულ ღირებულებასთან დაკავშირებული მონაცემები გადამოწმებას ან დამატებით შესწავლას საჭიროებს, მინისტრი უფლებამოსილია მაინც შეიტანოს ობიექტი კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტთა სიაში. ამ მომენტიდან მასზე ვრცელდება ამ კანონის VI და IX თავებით ძეგლის მიმართ დადგენილი სამართლებრივი რეჟიმი. აღსანიშნავია, რომ კომისიამ არ გამოითხოვა და არ განიხილა საქართველოს ეროვნული მუზეუმის კვლევის შედეგები, რომლებიც საფუძველად დაედო ძეგლისათვის სტატუსის მინიჭებას.

9. ადმინისტრაციულმა ორგანომ გასაჩივრებული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემისას დაარღვია: სზაკ-ის 53.1 და 53.2 მუხლების მოთხოვნები, ვინაიდან დადგენილი და დადასტურებულია, რომ წერილობითი ფორმით გამოცემული საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 5 ივლისის № 03/108 ბრძანება არ შეიცავს არანაირ წერილობით დასაბუთებას, რამაც განაპირობა საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა

და სპორტის მინისტრის 2006 წლის 30 მარტის №3/133 ბრძანების ნაწილობრივ ბათილად ცნობა (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე , 27.04.2006 წ. , №9; ნაწ. IV; გვ.49) დანართის რიგითი №2042 (საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადარო, ბოლნისის მუნიციპალიტეტი); სზაკ-ის 53.4, 53.5, 96-ე მუხლების მოთხოვნები, ვინაიდან ასევე დადგენილი და დადასტურებულია, რომ ადმინისტრაციულმა ორგანომ ადმინისტრაციული წარმოების დროს საერთოდ არ გამოიკვლია, არ შეისწავლა და არ შეაფასა საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებები.

10. „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონის 22-ე მუხლის თანახმად, ძეგლის დაცვის ძირითადი პრინციპია მისთვის იმ თვისებებისა და მახასიათებლების, უძრავი ძეგლის შემთხვევაში – ასევე იმ გარემოს შენარჩუნება, რომლებიც (რომელიც) განაპირობებს მის ისტორიულ, კულტურულ, მემორიალურ, ეთნოლოგიურ, მხატვრულ, ესთეტიკურ, მეცნიერულ ან სხვა ღირებულებას. გასაჩივრებული აქტით უხეშად დაირღვა ზემოაღნიშნული ნორმის მოთხოვნები, რის გამოც ცალსახად განადგურდება „საყდრისი-ყაჩაღიანის უძველესი ოქროს მადარო“, რომელიც უნიკალური ისტორიული და კულტურული ღირებულებისაა, რაც დაკავშირებულია მის სიძველესთან.

11. ის ფაქტი, რომ გასაჩივრებული აქტის გამოცემის შემდეგ საყდრისის უძველესი სამთამადნო მრეწველობის უძრავი ძეგლისათვის სტატუსის მოხსნის შესახებ თავისი უარყოფითი დამოკიდებულება დარგის არაერთმა სპეციალისტმა დააფიქსირა და სამინისტროში შესაბამისი დასკვნები წარადგინა; ასევე, ის გარემოება რომ ძეგლისათვის სტატუსის მოხსნა საზოგადოებისათვის მხოლოდ მინისტრის შესაბამისი ბრძანების გამოქვეყნების შემდეგ გახდა ცნობილი, ხოლო გადაწყვეტილების შესახებ განცხადება კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ მხოლოდ 2013 წლის 16 ივლისს (გასაჩივრებული აქტის გამოცემიდან 11 დღის შემდეგ) გამოაქვეყნა ადასტურებს იმ ფაქტს, რომ პროცესი დახურულად, დაინტერესებული საზოგადოების არათუ მონაწილეობის, არამედ ინფორმირების გარეშე წარიმართა, რითაც სამინისტრომ დაარღვია „საზოგადოებისათვის კულტურული მემკვიდრეობის მნიშვნელობის შესახებ“ ევროპის საბჭოს ჩარჩო კონვენციის (ფარო, 2005)⁶ ერთ-ერთი ფუძემდებლური პრინციპები, რომლის თანახმად ხელმომწერი მხარეები აღიარებენ, „რომ ყოველ ადამიანს აქვს უფლება, საკუთარი არჩევანით გამოიყენოს კულტურული მემკვიდრეობა, ამასთან პატივი სცეს სხვა ადამიანთა უფლებებსა და თავისუფლებებს, რაც კულტურულ ცხოვრებაში მონაწილეობის უფლების ერთერთი ასპექტია, რომელიც აღიარებულია გაეროს ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციით (1948), და გარანტირებულია ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ საერთაშორისო აქტით (1966)“; და დარწმუნებული არიან „კულტურული მემკვიდრეობის განსაზღვრისა და რეგულირების ამჟამად მიმდინარე პროცესებში საზოგადოების ყველა წევრის ჩართვის აუცილებლობაში“.

კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ კონვენციის მე-7 მუხლის შესაბამისად, ხელი არ შეუწყო ყველა დაინტერესებული მხარის მოსაზრებების გამოთქმას საყდრისის უძველესი მადაროს ღირებულების შესახებ მსჯელობისას; ასევე, სამინისტრომ გარდა იმისა, რომ არ შეიმუშავა უთანხმოებათა მოგვარების პროცედურა, რათა ობიექტურად გადაწყდეს ისეთი შემთხვევები, როდესაც სხვადასხვა თემა ერთი და იგივე კულტურულ მემკვიდრეობას განსხვავებულ ღირებულებას ანიჭებს,

⁶ რატიფიცირებულია საქართველოს პარლამენტის მიერ 2001 წლის 2 აპრილს

ამ კონკრეტულ შემთხვევაში არათუ იზრუნა უთანხმოების მოგვარებაზე, არამედ მიზანმიმართულად არ განიხილა განსხვავებული მოსაზრებები.

12. წარმოდგენილი ადმინისტრაციული საჩივარი აკმაყოფილებს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით დადგენილ მოთხოვნებს, დაცულია ამ კოდექსის 181-ე მუხლით გათვალისწინებული საჩივრის ფორმა, მისი წარდგენის კანონით გათვალისწინებული 30 დღიანი ვადა, (გასაჩივრებული ბრძანება გამოცემულია საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის მიერ 2013 წლის 5 ივლისის № 03/108 ბრძანება, სინამდებარე ადმინისტრაციული საჩივარი წარმოდგენილია კანონით დადგენილი 30-დღიანი ვადის დაცვით 2013 წლის 05 აგვისტოს), არ არსებობს ამავე კოდექსის 182-ე მუხლით დადგენილი ადმინისტრაციული საჩივრის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველები, რის გამოც გთხოვთ:

1. წარმოებაში მიიღოთ წინამდებარე ადმინისტრაციული საჩივარი.
2. ადმინისტრაციული საჩივარი განიხილოთ ზეპირი მოსმენით საჩივრის შემომტანი პირების აუცილებელი მონაწილეობით.
3. ბათილად ცნოთ საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 5 ივლისის № 03/108 ბრძანება.

საჩივარზე დართული დოკუმენტების ნუსხა:

დანართი 1. საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 5 ივლისის № 03/108 ბრძანება;

დანართი 2. საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 28 მაისის #03/82 ბრძანება;

დანართი 3. კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს 2013 წლის 16 ივლისის განცხადება;

დანართი 4. „კომპანია “RMG“-ის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის, ზურაბ ქუთელიას მიერ საქართველოს პრემიერ-მინისტრისათვის 2013 წლის 26 აპრილს გაგზავნილი წერილი №034/13;

დანართი 5. ამონარიდები გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში წარდგენილი 2007, 2008, 2009 და 2010 წლის საინფორმაციო გეოლოგიური ანგარიშებიდან;

დანართი 6. RMG GOLD-ის ვებ-გვერდზე განთავსებული ინფორმაცია;

დანართი 7. საქართველოს პრემიერ-მინისტრისათვის კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის მიერ 2013 წლის 8 ივლისის გაგზავნილი წერილი #01/13-2685;

დანართი 8. პრემიერ მინისტრის 2013 წლის 1 მაისის წერილი # 14962;

დანართი 9. საქართველოს ეროვნული მუზეუმის არეოლოგიური ცენტრის უფროსის, ზურაბ მახარაძის 2013 წლის 21 ტებერვლის #01/01-200 წერილი საქართველოს კულტურის მინისტრის პირველ მოადგილეს, ქალბატონ მარინე მიზანდარს;

დანართი 10. საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2013 წლის 28 მაისის №03/82 ბრძანებით შექმნილი ბოლნისის მუნიციპალიტეტის დაბა საყდრისის უძველესი სამთამადნო მრეწველობის ძეგლთან დაკავშირებული საკითხების შემსწავლელი კომისიის დასკვნა;

დანართი 11: ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატისა და აკადემიურ დოქტორის, ნ. შეყრილაძეს და ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატისა და აკადემიურ დოქტორის რ. მიხელსონის დასკვნა;

დანართი 12: საქართველოს არქეოლოგიური კომისიის მიერ კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროსთან შეთანხმებით, ქალბატონი ირინე ღამბაშიძის სახელზე 2005 წლის 16 მაისს გაცემული ნებართვის ასლი;

დანართი 13: საქართველოს ეროვნული მუზეუმის არქეოლოგიის ცენტრის უფროსის, ზ. მახარაძის 2013 წლის 11 ივნისის წერილი;

დანართი 14. ყაჩაღიანის უბნის ისტორიული მდაროს გეოლოგიური და საინჟინრო მომიხილვა;

დანართი 15: ამონარიდი მადნეულისა და კვარციტის 2010 და 2011 წლის საინფორმაციო გეოლოგიური ანგარიშიდან საყდრისის ოქრო-სპილენძის საბადოსთან დაკავშირებით;

დანართი 16. გარემოს ეროვნული სააგენტოს უფროსის 2013 წლის 27 ივნისის წერილი;

დანართი 17. სსიპ გრიგოლ წულიკიძის სამთო ინსტიტუტის დირექტორის, ნიკოლოზ ჩიხრაძის კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრისადმი გაგზავნილი წერილი # 07.01-10/119, 10.07.2013;

დანართი 18. საყდრისი ყაჩაღიანის უბნის უძველესი სამთამადნო ძეგლის შესახებ ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მინერალური ნედლეულის კავკასიის ინსტიტუტის მყარი წიაღისეულის განყოფილების გამგე, გეოლ.-მინერალოგიის მეცნ. დოქტორი, პროფესორი ვ. გველეიშვილისა და საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამოყენებითი გეოლოგიის დეპარტამენტის სრული პროფესორის ნ. ქაჯაიას დასკვნა;

დანართი 19. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სსიპ საქართველოს სახელმწიფო სამხედრო სამეცნიერო-ტექნიკური ცენტრი „დელტას“ სსიპ ფერდინანდ თავაძის მეტალურგიისა და მასალათმცოდნეობის ინსტიტუტის მიერ მომზადებული „საყდრისი უძველესი მდაროს მადნური ქანების კვლევა“;

დანართი 20. ასოციაცია მწვანე ალტერნატივას ამონაწერი მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების რეესტრიდან;

დანართი 21. რწმუნებულება

დანართი სულ 109 ფურცელი

ასოციაცია მწვანე ალტერნატივას აღმასრულებელი დირექტორი, ნინო გუჯარაიძე

ფიზიკური პირი, ირინა ღამბაშიძე

5 აგვისტო, 2013